

Raifə VƏZİROVA
Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının baş müəllimi
Qəmzə HACIYEVA
Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının baş müəllimi

TÜRKİYƏDƏ XÜSUSİ BIBLIOQRAFIYA

Xüsusi bibliografiya ümumi bibliografiyadan fərqli olaraq müəyyən xidmət sahəsinə, konkret məqsəd və oxucu istiqamətinə malik olur. Xüsusi bibliografiyada daxili diferensiasiyalaşdırma xidmət sahələrinə görə aparılır və bu xüsusiyyət bibliografik işin məqsədini, məzmununu, təşkilini və metodikasını müəyyən edir. Xüsusi bibliografik fəaliyyət çərçivəsində yaradılan bibliografik informasiya mənbələri məlum xidmət sahələrinin tələbat və sorğularını təmin etməlidir. Xüsusi bibliografiya sosial həyatın müəyyən sahəsinin bilavasitə və hərtərəfli bibliografik təminatı ilə məşğul olan fəaliyyət kimi məqsədyönlü bibliografik materialların yaradılması və istifadə olunmasını həyata keçirir [1, 97]. Bununla belə, o, həm də məlum xidmət sahəsi tələbatlarının və sorğularının bibliografik təminatı məqsədilə hər cür mənbələrdən istifadə edə bilər. Ümumi bibliografik məhsul xüsusi bibliografiya üçün baza rolunu oynayır.

Xüsusi bibliografiya elmi-tədqiqat, istehsalat, idarəetmə, təhsil, şəxsi təhsil və digər xidmət sahələrinə görə fərqləndirilir.

Türkiyə bibliografiyaşünaslığında xüsusi bibliografiya bir tək mövzuda və ya bir-birilə yaxın maraq əlaqəsi olan mövzularda ədəbiyyat haqqında bibliografik məlumatı əks etdirən mənbələrə deyilir. Buna ixtisas bibliografiyası da deyirlər. Xüsusi bibliografiyaya daha iki qrup bibliografik mənbələr də aid edilir: şəxsi bibliografik göstəricilər və yer bibliografiyaları, yəni müəyyən bir yerin və ya bir məntəqənin tarixinə, coğrafiyasına, mədəniyyətinə və s. dair əsərləri əhatə edən göstəricilər. Yer bibliografiyaları mahiyyət etibarilə diyarşünaslıq bibliografik göstəriciləridir.

Türkiyədə xüsusi bibliografik mənbələrin nəşrinə ötən əsrin ikinci yarısından, əsasən, 50-60-cı illərdən başlanılmış və o dövrdə bir sıra mühüm göstəricilər tərtib olunaraq çap edilmişdir.

“Türkiyədə tarixi nəşrlərin bibliografiyası” göstəricisini Milli kitabxananın baş bibliografi Ənvər Koray yaratmışdır. Türkiyədə 1729-1950-ci illərdə tarix haqqında çıxan məqalə və əsərləri əhatə edir. “Türkiyədə tarixi nəşrlərin bibliografiyası” 4123 adda kitab, kitabça, jurnal məqaləsi, məcmuəni özündə əks etdirir. Onların arasında xarici müəlliflərin türk dilinə tərcümə edilmiş əsərləri də vardır. Ənvər Koray bibliografiyası iki hissədən ibarətdir. Birinci hissə 1729-1928-ci illərdə ərəb əlifbası ilə nəşr edilmiş tarixi kitablar, ikincisi isə 1928-1950-ci illərdə latın əlifbası ilə nəşr edilmiş tarixi kitabları

əhatə edir. Hər hissə üç bölməyə ayrılır. Birinci bölmədə ensiklopediyalar, jurnallar, sosial-tarixi materiallar, din və ümumi tarix haqqında əsərlər, ikincidə isə başqa xalqların tarixinə dair əsərlər verilir. Türkiyənin başqa-başqa vilayətləri haqda xatirələr, arxeoloji materiallar, müxtəlif tarixi sənədlər isə üçüncü bölmədə yerləşir. Hər bölmə daxilində sənədlər müəllifin soyadının əlifbası üzrə düzülür. Bu göstəricidə müəllifin yaradıcılığı, əsərlərinin adları, nəşr yeri, ili, səhifələrin miqdarı və qiyməti göstərilir. Əgər kitab başqa dildən türk dilinə tərcümə edilmişsə tərcüməçinin adı və soyadı göstərilir. “Türkiyədə tarixi nəşrlərin biblioqrafiyası” İstanbul və Ankarada olan kitabxanaların və milli kitabxananın bazasında olan materiallar əsasında yaradılmışdır. Sonralar bu vəsait əlavə çap edilir ki, o da 207 tarixi sənəd haqqında məlumat verir.

“Türkiyədə tarixi nəşrlərin biblioqrafiyası”nın əlavəsinin Türkiyə tarixşünasları üçün böyük əhəmiyyəti var idi.

Böyük həcmli, sanballı göstəricilərdən biri də “Türkiyə arxeologiya, etnoqrafiya və tarixi coğrafiyanın biblioqrafiyası” göstəricisidir. Bunu İstanbul Universitetinin arxeologiya professoru doktor Arif Müfid Mansel yaratmışdır. Göstəricinin giriş hissəsində müəllif yazır ki, Romada Alman arxeologiya institutunun kitabxanasında olan beşcildli sistemli kataloqdan istifadə etmişdir. Kataloq arxeologiya haqqında bütün dünya ədəbiyyatını əhatə edir. Bu kataloqdan professor Mansel keçmiş Osmanlı imperiyasının etnoqrafiyasına və coğrafiyasına aid materialları seçib götürmüşdür. Manselin əsəri Qərbi Avropa, rus, türk müəlliflərinin XVII əsrdən 1940-cı ilə qədər Türkiyə haqqında, Türkiyədə və başqa ölkələrdə nəşr edilmiş əsərlərini özündə əks etdirir.

Manselin göstəricisi coğrafi əlamətə görə bölmələrə bölünür. Bölmələr daxilində coğrafi yerlər haqda məlumat verilir. Kitabın, məqalənin adı orijinalın dilində və türk dilinə tərcümə edilərək verilir. Sonra nəşr yeri, ili göstərilir. Manselin əsərinin böyük elmi-təcrübi əhəmiyyəti var və bu gün də Yaxın Şərq və Qafqazın qədim tarixini öyrənmək baxımından əhəmiyyətlidir.

Ədliyyə Nazirliyinin kitabxanası hüquq elmləri üzrə biblioqrafik göstərici tərtib etmişdir. Göstəricinin birinci cildi 20 illik bir dövrü- 1935-1954-cü illərdə hüquqa aid ədəbiyyatı əks etdirir ki, bunun da müəllifi həmin kitabxananın biblioqrafı R.B.Ercies idi. Bu göstərici Türkiyədə hüquqa aid çıxan kitab, broşura, jurnal və məcmuələrdən məqalələri əks etdirir. Göstəricidə 10800 adda ədəbiyyatın siyahısı verilmiş, materiallar əlifba sırası ilə düzülmüşdür. Sonda köməkçi aparat kimi müəlliflərin və nəşriyyatların adlar göstəriciləri verilmişdir.

Bu vəsaitin ikinci cildi 1969-cu ildə çap edilir. R.B.Ercies türk hüquq ədəbiyyatının (4180 adda) siyahısını verir ki, bu da 1955-1967-ci illəri əhatə edirdi.

Bundan başqa hüquq ədəbiyyatının göstəricisi üzərində hüquqşünaslar da işləməyə başlayırlar. Hüquq elmləri doktoru Yaşar Qarayalçının tərtib etdiyi

göstəricidə 1928-1975-ci illərdə hüquqa dair çap olunmuş türk kitabları və məqalələr haqqında məlumat verilir. Köməkçi göstərici kimi tərcüməçilərin və müəlliflərin əlifba göstəricisi tərtib edilmişdir.

Yaşar Qarayalçın bundan başqa “Hüquqi və siyasi biliklərin biblioqrafiyası”nı da hazırlamışdır. Burada kitab və 157 adda jurnal və məcmuələrdə olan məqalələr əhatə olunur və onlarda biblioqrafik təsvirlər əlifba sırası ilə düzülmüşdür. Həmin göstərici Ankara universiteti və Nyu-York universitetinin nəzdindəki hüquq elmi-tədqiqat institutunda nəşr edilmişdir.

Bu göstərici 1139 adda kitab, broşura və məqalələri özündə əks etdirir. Özü də 1928-1967-ci illəri əhatə edir. Kitabda köməkçi “Müəlliflərin əlifba göstəricisi” tərtib edilmişdir.

Pedaqogika elminə aid üç cildlik biblioqrafik göstəricini Fuat Qundzal tərtib etmişdir. Göstərici 1928-1984-cü illərdə çıxan kitabları və məqalələri özündə əks etdirir. Materiallar mövzulara görə bölünmüş, mövzu daxilində isə xronoloji düzülüş qaydasından istifadə edilmişdir (nəşr ilinə görə). Cəmi 1662 əsəri əhatə edir. Türkiyədə qərara alınıb ki, hər beş ildən bir bu cür göstəricilər buraxılsın.

“Türkiyə psixoloji biblioqrafiyası” Sanel Karral tərəfindən tərtib olunmuşdur. Buraya İstanbul, Ankara kitabxanalarında da saxlanılan 310 adda kitab daxil edilmişdir. Material müəlliflərin soyadlarının əlifbasına görə düzülmüşdür. Biblioqrafik göstəricinin ciddi nöqsanı onda köməkçi göstəricilərin olmamasıdır. Müəllif öz işini ayrı-ayrı buraxılışları nəşr etməklə davam etdirmək fikrindədir.

Coğrafiya üzrə Osmanlı dövrünə aid əlyazma və çap əsərlərinin göstəricisi Cövdət Türkay tərəfindən tərtib edilmişdir. Müəllif girişdə göstərir ki, göstərici iki bölgüdən ibarətdir ki, birincidə Osmanlıdan əvvəlki coğrafi ədəbiyyatın, ikincidə Osmanlı dövrünün əlyazmaları, çap əsərləri təsvir olunur. Göstəricidə ərəb, türk, fars dillərində ədəbiyyat əks olunur. Hər bölmədə göstəricidə təsvir olunmuş materialın saxlandığı İstanbul kitabxanalarının siyahısı verilir. Vəsaitin heç bir köməkçi göstəricisi yoxdur.

Türk qadınlarına həsr edilmiş bir neçə biblioqrafik göstərici də maraqlıdır. Onlardan biri doktor T.Cumbur tərəfindən tərtib olunub. Göstəricinin birinci hissəsində müəllifləri türk qadınları olan, 1928-1955-ci illərdə çap olunmuş kitab və məqalələr, II hissədə isə türk qadınları tərəfindən tərcümə olunmuş xarici müəlliflərin əsərləri qeydə alınır. Girişdə Türkiyə tarixinin ilk dövrlərində yazılan əsərləri, göstəricidə əksini tapmayan türk qadın ədibləri haqqında məlumat verilir. Materialların təsnifləşdirilməsində birinci hissədə onluq təsnifat sxemi və bölgülər daxilində müəlliflərin əlifbası əsas götürülmüşdür. Vəsaitin II hissəsində material tərcüməçilərin soyadlarının əlifbasına görə düzülmüşdür. Kitabların və məqalələrin biblioqrafik təsviri milli kitabxananın təlimatına əsasən verilmişdir.

Türk qadınları haqqında ikinci göstərici Nəriman Duranoğlu tərəfindən tərtib olunmuşdur. Bu göstəricidə 523 kitab, kitabça və məqalənin adı qeydə alınmışdır. Giriş məqaləsində müəllif Türkiyədə qadın hüququ və azadlığı tarixi haqqında məlumat verir. Birinci bölmədə latın şriftilə yazılmış türk nəşrləri, ikincidə isə ərəb şriftilə yazılmış türk nəşrləri, tərcümələr və dövrü nəşrlər verilmişdir. Türk qadınlarının həyat və fəaliyyətinə həsr edilib tərtib olunan hər iki göstərici türk qadınlarının sosial həyatını öyrənən cəmiyyət tərəfindən nəşr edilmişdir.

Türkiyədə dünya klassik bədii əsərlərin tərcüməsi və nəşri üzrə də iş aparılır. Bu əsərlərin ilk biblioqrafik göstəricisi 1949-cu ildə Adnan Otyuken tərəfindən tərtib edilmiş və həmin ildə də nəşr edilmişdir. Onun ikinci tamamlanmış nəşri “Klassiklərin biblioqrafiyası” (12) adı altında 1952-ci ildə çıxmışdır. Burada Türkiyədə 1940-1952-ci illərdə nəşr olunmuş 626 əsər haqqında biblioqrafik məlumat əks olunur. Material dil prinsipi üzrə düzülmüşdür. Əsərlər təsvir olunarkən müəllif orijinalda, türk tərcüməsində isə əsərin adı (tərcüməçinin soyadı) göstərilir. Biblioqrafik göstəriciyə 4 köməkçi göstərici əlavə olunmuşdur: Müəlliflərin, tərcüməçilərin, əsərlərin orijinalın və türk dilində göstəriciləri. Kitabda hər il türk dilinə neçə klassik əsərin tərcümə olunduğunu göstərən cədvəl də vardır.

1967-ci ildə çap olunmuş “Dünya ədəbiyyatından tərcümələr: klassiklər” göstəricisi bu mövzuda üçüncü göstərici olmaqla yanaşı, xronoloji cəhətdən əvvəlki göstəricini davam etdirir.

Bunlardan başqa pedaqogikaya, dilçiliyə aid də bir sıra fundamental göstəricilər hazırlanıb nəşr edilmişdir.

Son dövrlərdə Türkiyədə mövzu xarakterli göstəricilərdən başqa ölkəşünaslıq, şəxsi göstəricilərin nəşrinə də xüsusi diqqət yetirilir.

Sırf ölkəşünaslıq xarakterli “Türkiyə, türklər və türk dili biblioqrafiyası” 1986-cı ildə Ankarada çap olunmuşdur [2]. Türkiyənin tarixi, coğrafiyası, iqtisadiyyatı, siyasəti, sosial və mədəni həyatı ilə maraqlanan mütəxəssislər, kitabxanaçılar, iş adamları, tədqiqatçılar və tələbələr üçün nəzərdə tutulmuş bu göstərici 593 səhifədən ibarətdir. Vəsaitdə Türkiyə ilə bağlı müxtəlif dillərdə olan kitablar, monoqrafiyalar, müqavilələr, konfrans materialları, nadir əsərlər və digər nəşrlər əhatə olunmuşdur. Burada Osmanlı imperiyasının ilk dövrlərindən 1985-ci ilə kimi Türkiyədə və dünyada meydana gələn və Türkiyənin sosial-siyasi, iqtisadi, mədəni həyatı ilə bağlı olan əsərlər əks olunmuşdu.

Göstəricidə 5210 adda ədəbiyyatın biblioqrafik təsviri verilmişdir ki, bunlardan da 2302-si ingilis, 963-ü türk, 588-i fransız, 602-si alman, 755-i isə ərəb, fars, çin, yapon, slavyan, ispan və rus dillərindədir.

Biblioqrafik göstəricidə materiallar aşağıdakı bölmələr daxilində qruplaşdırılmışdır:

Arxeologiya
Hərbi elmlər
Bibliografiya və kitabxanaçılıq
Coğrafiya və Antropologiya
Dilçilik və ədəbiyyat
İqtisadiyyat
Fəlsəfə və din
İncəsənət
Hüquq
Musiqi
Siyasi elmlər
Sosiologiya
Sosial tarix və s.

Göstəricinin sonunda verilmiş əsərlərin sərlövhlərinin, müəlliflərin və mövzuların köməkçi əlifba göstəriciləri ondan istifadəni asanlaşdırır.

2003-cü ildə Türkiyə Cümhuriyyətinin 80 illiyinə həsr olunmuş “Ulusal və Uluslararası Cümhuriyyət bibliografiyası” adlı göstərici də həm türk, həm də xarici dillərdə Türkiyə haqqında çıxmış sənədlər haqqında bibliografik məlumatı əks etdirir.

Türkiyədə ayrı-ayrı görkəmli şəxslərə, alim və yazıçılara həsr olunmuş müxtəlif şəxsi göstəricilər də çap olunmuşdur. Ən çox şəxsi göstərici Kamal Atatürkə həsr olunmuşdur. Həmin bibliografik mənbələr Türkiyə tarixi üçün qiymətli mənbələrdən hesab olunur.

1981-ci ildə Türkiyə Milli kitabxanası Atatürkün anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə “Atatürkün bibliografiyalarının bibliografiyası”nı çap etdirir. Annotasiyalı bu göstəricidə Atatürkə həsr olunmuş bibliografik mənbələr haqqında məlumat verilir. Bunlardan aşağıdakıları qeyd etmək olar:

Atatürk üçün yazılmış yazılar bibliografiyası (1938)

Atatürk bibliografiyası (1941)

Atatürk və inqilab kataloqu (1953)

Atatürk and Turkey (ingilis dilində 1974-cü ildə çap olunub)

Atatürk və müasirləri bibliografiyası

Atatürkün iqtisadiyyat və sosial iqtisadi görüşləri ilə bağlı məqalə və kitablar bibliografiyası (1981)

Göstəricidə müstəqil bibliografik vəsaitlərlə yanaşı dövrü mətbuat səhifələrində dərc olunmuş Atatürkə aid ədəbiyyat siyahıları da verilmişdir. Bunlardan “Atatürk haqqında Fransızca nəşrlər”, “Atatürk haqqında son illərin nəşrləri”, “Atatürkə aid əsərlərin bibliografiyası” və başqalarını qeyd etmək olar. Vəsaitin sonunda göstəricilərin hazırlanmasında əməyi olan şəxslərin siyahısı əlifba üzrə verilmişdir.

Qeyd edək ki, yalnız Orxan Durus və Muzaffər Gökman tərəfindən Kamal Atatürkə həsr olunmuş beş göstərici çap olunmuşdur. Bu göstəricilərdə kamalçılar inqilabına və Atatürkə aid bütünlükdə 1049 ədəbiyyat haqqında bibliografik məlumat verilir.

“Atatürkün xüsusi kitabxanasının kataloqu” da Milli Kitabxana tərəfindən hazırlanıb nəşr edilmişdir. 1973-cü ildə çap olunmuş həmin kataloq kitabxananın Mavzoley və Çankaya hissələrini əhatə edir.

Ibn Sinaya, Fərabiyə həsr olunmuş göstəricilər də diqqəti cəlb edir. Osman Erçin tərəfindən tərtib edilmiş “İbn Sina” göstəricisində 1719 əsər haqqında bibliografik məlumat verilməklə yanaşı, onların hansı kitabxanalarda saxlanıldığı da qeyd olunmuşdur. Böyük bir dövrü- 1593-1956-cı illəri əhatə edən bu göstəricidə əlyazma və çap kitabları əhatə edilmiş və onların düzülüşündə xronoloji prinsip əsas götürülmüşdür. Ibn Sinaya aid ədəbiyyat ərəb əlifbası ilə verilməklə yanaşı, latın əlifbası ilə türk dilində onun tərcüməsi də verilmişdir.

Fərabiyə həsr olunmuş göstərici onun həyat və yaradıcılığı haqqında bütün dünya ədəbiyyatını özündə əks etdirir.

Türk alimlərindən və ədiblərindən Əhməd Rasimə, Cövdətə, Midhətə, Şinasiyə, Namik Kamala həsr olunmuş şəxsi göstəriciləri də qeyd etmək lazımdır. Yalnız Milli kitabxana tərəfindən 1970-ci ildən sonra 13 adda şəxsi göstərici tərtib edilmişdir. Bu göstəricilərin əksəriyyəti yubileylər münasibətilə hazırlanıb çap edilmişdir. Məsələn,

Süleyman Nazif: Anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə (1970)

Ömər Seyvəddin: Ölümünün 50-ci ildönümü münasibətilə (1970)

Nazim Hikmət: Anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə (1970)

Abdülhak Hamit Tarhan: Ölümünün 34-cü ildönümü münasibətilə (1971)

Memar Sinan (1987)

Məmməd Akif Ərsoy (2005)

Mövlana bibliografiyası: YUNESKO tərəfindən Mövlana ili elan edilməsi münasibətilə (2007) və s.

Türkiyədə qonşu ölkələrin tarixinə, mədəniyyətinə aid də göstəricilər çap olunmuşdur. Belə göstəricilərdən olan “Türkiyədə çap olunmuş farsca əsərlər, tərcümələr və İranla bağlı nəşrlər bibliografiyası” 1971-ci ildə Ankarada çap olunmuşdur. Bu vəsaitdə 1729-1970-ci illərdə Türkiyədə fars dilində çap olunmuş, eyni zamanda fars dilindən türk dilinə tərcümə olunmuş kitab və məqalələr haqqında bibliografik məlumat verilir. Göstərici İranla bağlı Türkiyədə çıxmış müxtəlif nəşrləri, o cümlədən xəritə və atlasları da əhatə edir. İran şahənşahlığının 2500-cü ildönümü münasibətilə tərtib olunmuş bu vəsaitdə 1322 adda material tərtib edilmişdir. Göstəricidə materiallar aşağıdakı bölmələr daxilində qruplaşdırılmışdır:

000 Ümumi məsələlər

100 Fəlsəfə
200 Din
300 Sosial elmlər
400 Dilçilik
500 Nəzəri elmlər
600 Tətbiqi elmlər
700 İncəsənət
800 Ədəbiyyat
900 Tarix. Coğrafiya. Bioqrafiya

Göstəricidə material sistemli qaydada qruplaşdırılmış, hər bölmə daxilində əvvəlcə kitablar, sonra məqalələr verilmə, bunlar da müəlliflərin və müəllifsiz əsərlərin sərlövhələrinin əlifbasına görə düzülmüşlər. Fars dilində olan əsərlərin biblioqrafik təsvirlərinin üstündə ulduz işarəsi verilir. Bu onları digər nəşrlərdən fərqləndirir.

Göstəricidən istifadəni asanlaşdırmaq üçün köməkçi aparat kimi “Müəlliflərin əlifba göstəricisi” tərtib edilmişdir. Bundan başqa Türk və ərəb dillərində tərtib olunmuş “İraqın Bağdad, Bəsrə və Mosul vilayətlərində nəşr olunan kitab və davamlı nəşrlər biblioqrafiyası” (1979), “TAP biblioqrafiyası” (1990) və başqalarını göstərmək olar.

Son illərdə Türkiyədə biblioqrafik vəsaitlərin avtomatlaşdırılmış qaydada tərtibinə xüsusi diqqət yetirilir. Belə ki, Bülent Ağaoğlu Türkiyənin ilk bilgi bankaçılarından. Sərmayə Bazarı, Özəlləşdirmə, kitabxana-informasiya texnologiyaları və digər sahələrlə bağlı biblioqrafik layihələrin hazırlanmasında iştirak edən B.Ağaoğlu biblioqrafik informasiyanın kompüterlə hazırlanması prosesini də öyrənmiş və 1989-cu ildə bu əsasda “Toxuculuq biblioqrafiyası”nı hazırlamışdır.

B.Ağaoğlu yaratdığı bilik bankalarına BANTA və BORTA adlarını vermişdir. 1981-2006-cı illər arasında o, 150 mənbə hazırlamışdır ki, bunlarda da 126 min təsvir toplanmışdır. O, müxtəlif mənbələr haqqında ən çox biblioqrafik təsvir toplayan türk biblioqrafıdır. Tərtib etdiyi “Türkiyə Xalq Sağlığı Biblioqrafiyası” vəsaitinə görə Səhiyyə Naziri Yıldırım Aktuna tərəfindən 1996-cı ildə xatirə nişanı ilə qiymətləndirilmişdir. 2000-ci ildə o, “Türkiyə Biblioqrafiya Bilgi Bankası”nı hazırlamışdır.

Gördüyümüz kimi, Türkiyədə xüsusi biblioqrafik vəsaitlərin tərtibində də avtomatlaşdırılmış sistemlərdən istifadə olunur.

ƏDƏBİYYAT

1. Əliyev Z.H. *Ümumi biblioqrafiyaşünaslıq*. -B., 2001. -142 s.
2. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Biblioqrafiya>

***Р.А.ВЕЗИРОВА
Г.С.ГАДЖИЕВА***

**РАЗВИТИЕ СПЕЦИАЛЬНОЙ БИБЛИОГРАФИИ В ТУРЦИИ
*РЕЗЮМЕ***

В 50-е годы XX века в Турции были изданы фундаментальные отраслевые и тематические библиографические указатели. Эти указатели отражали литературу, по истории, праву, археологии, языкознанию и т.д. В развитии специальной библиографии особое место имеет национальная библиотека Турции. Это библиотека кроме тематических указателей издает персональные библиографические указатели посвященные деятелям науки и культуры страны. В статье проанализированные эти указатели, раскрыты значение и поисковые возможности.

***R.A.VAZIROVA
G.S.KHAJİYEVA***

**DEVELOPMENT OF SPECIAL BIBLIOGRAPHY IN TURKEY
*SUMMARY***

In 50-th years of XX century in Turkey were published fundamental industry and thematic bibliographies. These indexes reflect the literature on the history, law, archeology, linguistics, etc. In development of special bibliographies special place is the National Library of Turkey. This is a library other than the thematic index has been issued personal bibliographies devoted to science and culture of the country. The article analyzes these indexes revealed the importance and search capabilities.